

4. ÜNİTE E-ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

A) 1-8. soruları cevaplayınız.

1-6. soruları aşağıda verilen uydu görüntüsü ve metinden yararlanarak cevaplayınız.

Kuruluşunda ve sonrasında aldığı göçle nüfusu 3 milyona yaklaşan Brezilya'nın en büyük şehirlerindendir ve 20. yüzyıl modernist şehircilik anlayışının önemli bir örneğidir. Brasília, sadece bir şehir değil aynı zamanda Brezilya'nın ekonomik, kültürel ve siyasi hayatının da merkezidir.

Brasília (Biresilya), Brezilya (Birezilya) Federatif Cumhuriyeti'nin başkentidir. Şehir, 1960 yılında ülkenin iç bölgelerini kalkındırmak ve Atlantik kıyılarında yoğunlaşan nüfusu iç bölgelere yaymak amacıyla planlı bir şekilde kurulmuştur.

Başkent, ülkenin orta batısındaki Brezilya yaylalarında deniz seviyesinden 1.000 metre ve yer yer 1.000 metreyi geçen yükseklikte, ülkenin dört bir yanına yayılmış otoyol ağlarının kavşak noktasındadır. Ilıman savan iklimine sahiptir. Kuş bakışı bakıldığında uçak veya kuş şeklini andıran mekânsal deseniyle dikkat çeker. Kanatlar konut alanlarını, gövde ise yönetim ve ticaret bölgelerini oluşturur. Brasília, her biri belirli işleve sahip bölgelerden oluşur. Konut, ticaret ve idari alanlar titizlikle planlanmış; geniş caddeler, trafik ışığı olmayan yollar ve güçlü toplu taşıma sistemi, akıcı ulaşımı sağlamaktadır. Yapılan suni göl ile hava daha nemli ve konforlu hâle getirildiği gibi çevresindeki restoranlar, kulüpler, yürüyüş yolları da eğlence mekânları olarak kullanılmaktadır. Şehrin yeşil alanları, parkları ve düzenli peyzajı, sürdürülebilir ve dengeli bir kentsel çevre yaratmaktadır. Brasília 1987 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmiştir.

1. Brasília'da yerleşmeyi oluşturan unsurların mekânsal organizasyonunda hangi doğal ve beşerî faktörler etkili olmuştur?

.....

.....

2. Brasília'da benzer özelliklere sahip bölgeleri belirleyiniz ve bunların özelliklerini kısaca tanımlayınız.

.....

.....

3. Konut alanları ile yönetim-ticaret alanları arasında nasıl bir mekânsal geçiş vardır?

.....

.....

4. Yerleşmeyi oluşturan unsurların mekânsal bağlantılarını (ana ulaşım yolları, hizmet alanları ve konut bölgeleri arasındaki ilişkileri) açıklayarak çözümleyiniz.

.....

.....

5. Şehrin yeşil alanlarının kentsel çevre üzerindeki etkilerini açıklayınız.

.....

.....

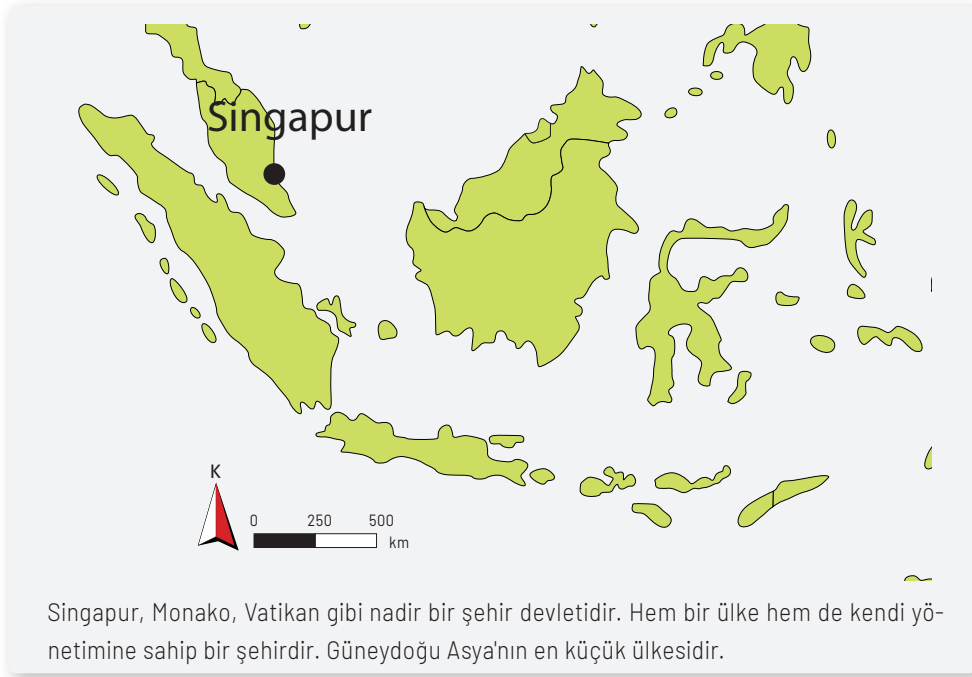
6. Brasília'nın planlı kuruluşunun afete dirençli şehir olup olmamasındaki etkilerini açıklayınız.

.....

.....

7 ve 8. soruları aşağıdaki metin ve haritadan yararlanarak cevaplayınız

Singapur; Güneydoğu Asya'da yer alan, küçük yüz ölçümüne rağmen yüksek ekonomik, ticari ve lojistik kapasitesiyle dikkat çeken bir şehir devletidir. Ülke adalar topluluğundan oluşur. Ana ada dışında 60'tan fazla küçük ada vardır. Doğal kaynakları sınırlıdır, bu yüzden ekonomik kalkınma büyük ölçüde hizmet ve teknoloji sektörlerine dayanır. Dünya deniz ticaret yollarının kesişim noktasında bulunması nedeniyle Singapur Limanı, dünyanın en işlek limanlarından biri hâline gelmiştir. Ülke; finans, yüksek teknoloji, biyoteknoloji, turizm ve çok uluslu şirketlerin merkezlerinin bulunmasıyla hem bölgesel hem de küresel etkiye sahiptir. Ayrıca eğitim, sağlık ve güvenlik alanındaki gelişmiş altyapısıyla çevresindeki ülkelerden yoğun göç almaktadır.

7. Singapur'un Asya kıtasında önemli bir ticaret ve ulaşım merkezi olmasında hangi coğrafi koşullar etkili olmuştur?

.....

.....

8. Singapur'un hem yakın çevresine (Endonezya, Malezya vb.) hem de küresel ölçekte daha uzak ülkelere (Almanya, ABD, Çin vb.) hangi alanlarda etkili olduğunu yazınız.

.....

.....

B) Aşağıdaki cümlelerin karşına ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

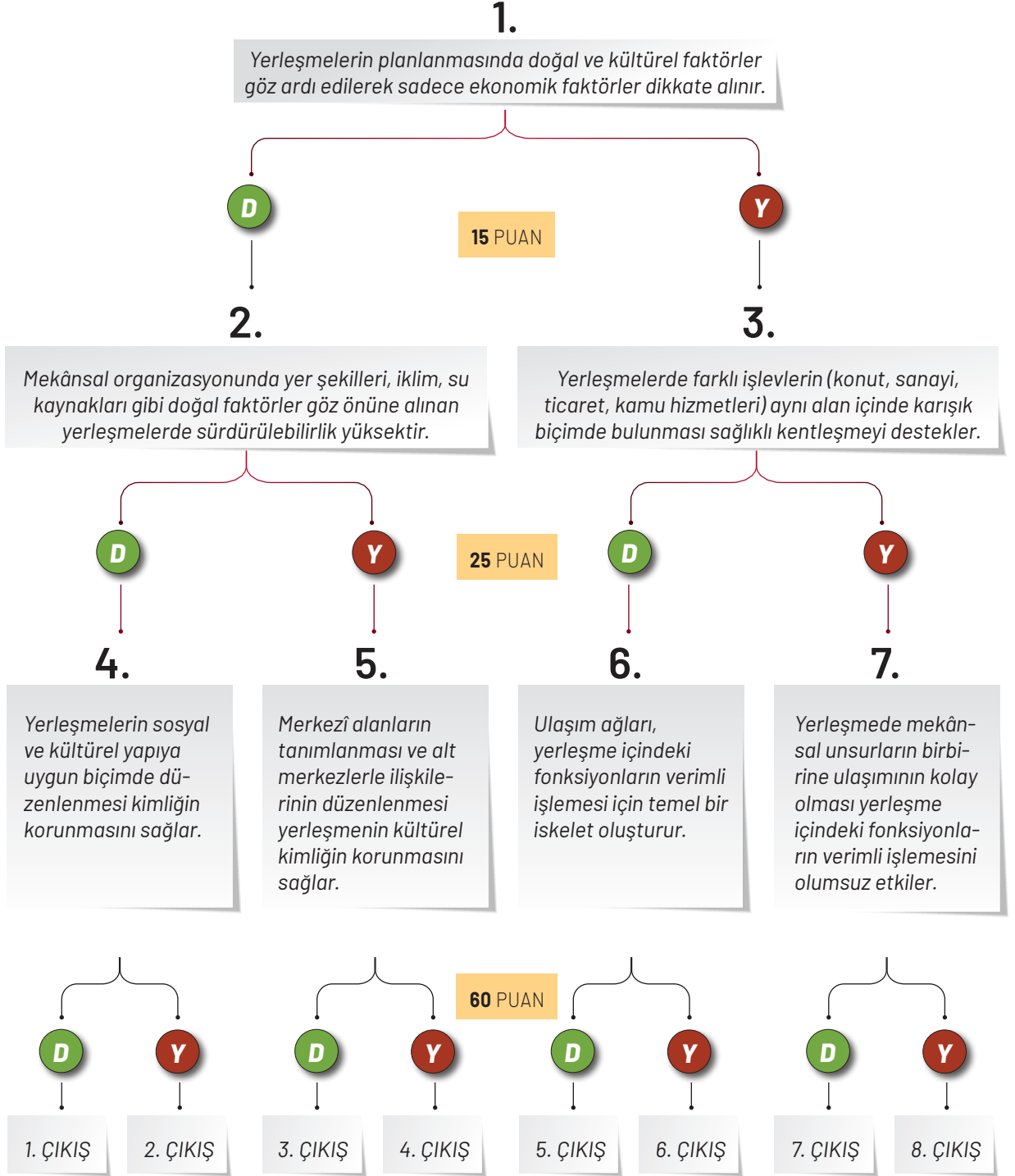
		DOĞRU	YANLIŞ
1.	Mekânsal desen, yerleşmelerdeki mekânsal unsurların düzeni, yoğunluğu ve dağılım biçimidir.	☐	☐
2.	Dağınık yerleşmeler daha çok düz, su kaynaklarının belirli noktalarda yoğunlaştığı ve verimli tarım arazilerinin bulunduğu alanlarda görülür.	☐	☐
3.	Kara yolu, demir yolu veya akarsu kenarlarında uzunlamasına gelişen veya kıyı şeridi boyunca uzanan yerleşmeler çizgisel yerleşmeler olarak adlandırılır.	☐	☐
4.	Toplu yerleşmelerde evler birbirine yakın olup genellikle bir merkez etrafında toplanmıştır.	☐	☐
5.	Rassal yerleşmelerde yerleşme düzeni doğal çevre koşullarına bağlı olmaksızın planlı olarak gelişir ve yollar birbirini dik keser.	☐	☐
6.	Izgara kalıp yerleşmeler daha çok dağlık alanlarda, eğimin fazla olduğu yerlerde görülür.	☐	☐
7.	Radyal yerleşmelerde yollar merkezden dışa doğru ışınsal biçimde dağılır.	☐	☐
8.	Dairesel (oval) yerleşmeler bir göl etrafında sıralanan evlerden meydana gelir.	☐	☐

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun olan kavramları yerleştiriniz.

su kaynakları	yer mekânsal geçiş	iklim
konum	yer şekilleri	yerleşme
mekânsal unsur	ulaşım	mekânsal organizasyon

1. Dağlık ve engebeli alanlarda bulunan yerleşmelerde yolların kıvrımlı, konutların yamaçlarda dağınık biçimde yer almasıetkisinin bir sonucudur.
2. Ticari ve kamusal alanların genellikle ana yollar ve kavşak noktalarının etrafında toplanmasıfaktörünün yerleşme deseni üzerindeki etkisini gösterir.
3. Bir yerleşmenin güvenli, ulaşılabilir ve yaşama elverişli bir alanda kurulmasındabelirleyici bir coğrafi koşuldur.
4. Yerleşmelerde sanayi tesislerinin suya yakın alanlarda konumlanması ve sulama imkânlarının tarım alanlarının dağılışını etkilemesi önemini gösterir.
5. Yerleşmelerde evlerin yönünün, yapı malzemesinin ve biçiminin farklılık göstermesikoşullarına bağlı olarak değişir.
6. İnsanların yaşadıkları çevrede fiziki, sosyal ve ekonomik unsurları bir düzene göre organize ederek alanı kullanma biçimine adı verilir.

Ç) Aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağacın süreçlerini takip ederek bir çıkış belirleyiniz. Çalışmanızı tamamladıktan sonra öğretmeninizin açıklamaları doğrultusunda sonuçlarınızı kontrol ediniz. Yanlış çıkışa ulaştıysanız çalışmanızı gözden geçirip beşerî sistemler ve süreçler ünitesini tekrar ediniz.

D) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Doğu Karadeniz kıyılarında eğimli dik yamaçlardaki yerleşmelerde evler birbirinden uzak olacak şekilde kurulmuştur. Bu yerleşme deseni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toplu yerleşme
B) Çizgisel yerleşme
C) Dağınık yerleşme
D) Dairesel yerleşme
E) Rassal yerleşme

2. **Naz:** "Benim yaşadığım yer, vadinin içerisinde akan nehrin kenarı boyunca uzanıyor. Evler ve tarlalar ise arka planda yer alıyor."

İlay : "Benim yaşadığım yerleşmede evler bir araya toplanmış şekildedir. Sokaklar dar ve birbirine bağlıdır. Merkezde bir meydanımız var ve tüm hizmetler oraya yakın."

Güldeniz: "Benim yaşadığım yerleşme birbirine dik yollarla oluşturulmuş bloklardan oluşuyor. Evler ve binalar düzenli planına göre oluşturulduğu için ulaşım çok kolay."

Verilen öğrenci tanımlarına göre hangi öğrenci hangi mekânsal desene sahip yerleşmede yaşamaktadır?

	Naz	İlay	Güldeniz
A)	Toplu yerleşme	Çizgisel Yerleşme	Izgara Plan Yerleşme
B)	Çizgisel Yerleşme	Toplu Yerleşme	Izgara Plan Yerleşme
C)	Izgara Plan Yerleşme	Çizgisel Yerleşme	Toplu Yerleşme
D)	Çizgisel Yerleşme	Izgara Plan Yerleşme	Toplu Yerleşme
E)	Toplu Yerleşme	Izgara Plan Yerleşme	Çizgisel Yerleşme

3. Toplu yerleşmeler kıyılardan uzak iç bölgelerde tarım alanlarının düz ve verimli olduğu, su kaynaklarının belirli noktalarda yoğunlaştığı alanlarda toplanmıştır. Bu yerleşmelerin kurulmasında etkili olan en önemli coğrafi koşul aşağıdakilerden hangisidir?

A) Su kaynakları
B) Ulaşım ağı
C) Topoğrafya
D) Tarım alanları
E) Coğrafi konum

4. Bir yerleşmenin merkezinde ticaret ve idari binalar, bunların çevresinde konut alanlarının yer aldığı görülmektedir. Yerleşmede bahsedilen mekânsal organizasyon ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fonksiyonel Ayrışma
B) Erişilebilirlik ve Ulaşım
C) Sosyal ve Kültürel Yapı
D) Merkezilik ve Hiyerarşi
E) Doğal Çevreye Uyum

5 ve 6. soruları aşağıdaki metin ve görselden yararlanarak cevaplayınız.

5. Görselde Dubai'nin dünyaca ünlü yapay adası Palm Jumeirah (Palm Jimeyra) ve etrafındaki yerleşim alanları görülmektedir. Palm Jumeirah, denize doğru uzanan palmiye şeklindeki yapay adadır. Üzerinde villalar, oteller, lüks konutlar bulunmaktadır. Önde ise yüksek katlı konut ve turizm yapıları dikkat çekmektedir. Kıyı boyunca plajlar ve marinalar yer almaktadır.

Palm Jumeirah adasında aşağıdaki mekânsal unsulardan hangisi bulunmamaktadır?

- A) Villalar
 - B) Plajlar
 - C) Oteller
 - D) Tarım arazileri
 - E) Lüks konutlar
6. Dubai'deki Palm Jumeirah adası hem şehir planlaması hem turizm hem de küresel tanıtım açısından önemli bir projedir. Aşağıdakilerden hangisi, Palm Jumeirah'ın etki ölçeğini en doğru şekilde ifade eder?
- A) Dubai'deki yerleşim ve turizm alanlarını etkileyen yerel bir projedir.
 - B) Orta Doğu'daki diğer ülkelerde turizmi etkileyen bölgesel bir projedir.
 - C) Küresel bir simge olmasına rağmen yerel ve ulusal ekonomik etkileri sınırlıdır.
 - D) Birleşik Arap Emirlikleri ekonomisine katkı sağlar ve dünya çapında tanınan bir turizm ve mimari simgedir.
 - E) Birleşik Arap Emirlikleri'nin turizm ve gayrimenkul sektörüne katkı sağlayan ulusal bir projedir ancak küresel etkisi yoktur.

7 ve 8. soruları aşağıdaki metin ve haritadan yararlanarak cevaplayınız.

Harita üzerinde dünyanın farklı kıtalarında yer alan ve önemli büyükşehirler olan New York, Londra, Roma, Tokyo ve Şanghay gösterilmiştir. Bu şehirler nüfus büyüklükleri, ekonomik güçleri, finans, ulaşım, teknoloji ve kültürel etkileşim açısından dünyada belirleyici merkezlerdendir.

7. Aşağıdakilerden hangisi haritada verilen şehirlerin ortak özelliklerinden biridir?

- A) Ekonomileri tarıma dayanır.
- B) Küresel etki alanına sahiptirler.
- C) Aynı iklim kuşağında yer alırlar.
- D) Ülkelerin başkenti durumundadırlar.
- E) Dünya ticaretinde ilk sırada yer alırlar.

8. Demir yolu ve kara yolu kavşak noktalarında bulunan yerleşmeler çevresindeki bölgelere ekonomik ve sosyal açıdan daha fazla etki eder. Merkezi, erişilebilir ve stratejik konumdaki yerleşmeler küresel ve güçlü bir etki alanına sahip olur.

Aşağıdakilerden hangisi verilen açıklamaya uygun güçlü etkiye sahiptir?

- A) Ankara
- B) Chicago
- C) Frankfurt
- D) İstanbul
- E) Şanghay

9. Bir yerleşme çevresindeki yerleşmelerle güçlü bir ekonomik ve sosyal ilişki içerisindeyse bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Erişilebilirlik
- B) Topoğrafik engeller
- C) Fonksiyonel ayrışma
- D) Doğal çevreye uyum
- E) Etki alanı büyüklüğü

10. Bir yerleşmenin etki alanı büyüdükçe aşağıdakilerden hangisinde artış olur?

- A) Yerleşmenin tarım alanları
- B) Yerleşmenin yeşil alanları
- C) Ulaşım ağlarının yoğunluğu
- D) Yerleşmenin doğal kaynakları
- E) Yerleşmeden farklı yerleşmelere yaşanan göç

4. ÜNİTE E-ÖLÇME CEVAP ANAHTARI

B) Doğru-yanlış sorularının cevapları:

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8
Cevap	Doğru	Yanlış	Doğru	Doğru	Yanlış	Yanlış	Doğru	Yanlış

C) Boşluk doldurma sorularının cevapları:

1. yer şekilleri
2. ulaşım
3. konum
4. su kaynakları
5. iklim
6. mekânsal organizasyon

Ç) Tanılayıcı dallanmış ağaçta 100 tam puan alınan doğru çıkış 8. çıkıştır.

D) Çoktan seçmeli soruların cevapları:

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cevap	C	B	A	D	D	D	B	D	E	C